

УДК 37.013.83.091.33

ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В РАМКАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ (ДОСВІД ФРАНЦІЇ)

Гончаренко О.В., викладач

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті визначена роль використання активних педагогічних методів у підвищенні кваліфікації французьких державних службовців, розглянуті види навчання державних службовців. Розкриті нові педагогічні методи та їх застосування залежно від видів навчання державних службовців Франції, розглянуті можливості впровадження цих методів до підготовки службовців в Україні.

Ключові слова: андрагогіка, педагогічні методи, види навчання, підвищення кваліфікації державних службовців.

Гончаренко Е.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ МЕТОДОВ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В РАМКАХ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ (ОПЫТ ФРАНЦИИ) / Харьковский национальный университет имени В.Н.Каразина, Украина

В статье изложена роль использования активных педагогических методов в повышении квалификации французских государственных служащих, рассмотрены виды обучения государственных служащих. Раскрыты новые педагогические методы и их использование в зависимости от видов обучения государственных служащих Франции, рассмотрены возможности использования этих методов в подготовке государственных служащих в Украине.

Ключевые слова: андрагогика, педагогические методы, виды обучения, повышение квалификации государственных служащих

Olena Goncharenko USING ACTIVE TEACHING METHODS IN THE EDUCATIONAL PROCESS WITHIN THE TRAINING OF PUBLIC OFFICIALS (EXPERIENCE OF FRANCE) / V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine.

The article describes the role of the use of active teaching methods to enhance the skills in the training of French public officials are considered types of training. Disclosed new teaching methods and their use depending on the types of training of public officials in France, possibilities of their application in the Ukrainian employees' training are considered.

Keywords: andragogics, pedagogical methods, types of training, professional education of public officials.

На сучасному етапі реалізації політики європейської інтеграції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування найбільше потребують фахівців, що володіють орієнтованими на практику знаннями та навичками. Тому сьогодні навчання фахівців у формі підвищення кваліфікації надається особлива перевага. У нашій державі підвищення кваліфікації державних посадовців забезпечує система підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Як підсистема безперервної освіти державних службовців вона складається з: органів, які здійснюють управління системою підвищення кваліфікації державних службовців; акредитованих навчальних закладів, інститутів і центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації; освітньо-професійних програм; фахівців, які здійснюють процес навчання в закладах Системи підвищення кваліфікації державних службовців [1]. Щодо процесу навчання в закладах системи підвищення кваліфікації, то він має свої особливі принципи, які зумовлюють андрагогічний підхід. Треба зазначити, що педагогіка дорослих надає руху підвищенню кваліфікації, а в нашому випадку - підвищенню кваліфікації державних службовців, і ці два поняття не відокремлюються сьогодні західноєвропейськими країнами, а заповнюють існуючі недоліки системи інституалізованої освіти, яка має місце в нашій країні, та розглядаються як одне ціле, як інструмент, завдяки якому відбуваються соціальні, економічні та політичні зміни. Вивчення та застосування «активних педагогічних методів», притаманних андрагогії у підвищенні кваліфікації державних службовців Європи, є актуальним для України, оскільки реформа державної служби

передбачає зміни не тільки в адміністративній системі, а й в організації процесу навчання, що зазначено серед головних завдань Інституту системи підвищення кваліфікації керівних кадрів.

Аналізу освітніх потреб і окремим проблемам організації державної служби, змісту навчальних програм і відповідним методам у підготовці державних службовців в Україні присвятили свої дослідження українські вчені В. Биков, Д. Дзвінчук, Н. Дупак, С. Дубенко, Н. Калашник, С. Крисюк, І. Лопушинський, В. Майборода, О. Мельников, П. Назимко, О. Оболенський, Н. Протасова та ін. Проблема методології освіти дорослих присвячені наукові праці українських вчених: С. Вершловського, Б. Гершунського, С. Гончаренка, А. Даринського, С. Змійова, І. Зязюна, А. Кузьмінського, Н. Ничкало, В. Онушкіна, С. Сисоєвої, Є. Тонконогої та ін. Специфіка навчального процесу та особливості викладання в системі підвищення кваліфікації службовців були висвітлені у дисертації М. Міненко. Акмеологічні і андрагогічні принципи підготовки державних службовців у системі післядипломної освіти широко представлені в роботах вітчизняних учених, зокрема С. Вершловського, Є. Добринської, Н. Літвінової, В. Подобеда, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, В. Єремєєвої, Н. Протасової, В. Симонова, І. Лернера, Л. Монахової, Т. Шадріної та ін. Основні положення навчання державних службовців у системі підвищення кваліфікації були представлені Ю. Глушук та С. Хаджирадевою. Аналіз досліджень з проблем підвищення кваліфікації державних службовців у вітчизняній науці свідчить, з одного боку, про великий інтерес науковців до цих питань, з іншого – про недостатню розробленість цієї проблеми в рамках застосування педагогічних методів викладачами в процесі навчання державних службовців. У цьому контексті становить інтерес французький досвід щодо питань підвищення кваліфікації державних службовців, використання педагогічних методів навчання, оскільки означеній проблемі в цій країні приділяється особлива увага як з боку держави, так і суспільства.

Теоретичному осмисленню різних аспектів проблем підготовки державних службовців у Франції присвятили свої дослідження такі французькі вчені, як Д. Хайдерих, М. Крозьє, Ж. Аберма, Ж. Риверо, В.Ж. Шевальє та ін. Наукові дослідження стосовно розвитку освіти дорослих проводилися А. Ленграном, Ж.-П. Фремо, А. Леоном, Р. Мюкшеїлі, Ж. Гурвичем, Ж. Гигу, Ж. Пино, Б. Куртуа, Ж. Буржуа та ін. Але наукові розробки вказаних вчених майже не досліджені у вітчизняному науковому просторі та практиці професійної освіти державних службовців, отже, викладений у статті матеріал буде цікавим не тільки з теоретичної, але й прикладної точки зору.

Метою статті є - висвітлити французький внесок у необхідність введення активних методів до післядипломної освіти державних службовців, проаналізувати можливості інтеграції сучасних педагогічних методів до практики підвищення кваліфікації державних посадовців України.

З огляду на мету, ми ставимо такі **завдання**: проаналізувати дослідження здійснених французькими науковцями з необхідності введення активних методів у процес навчання державних службовців у рамках підвищення кваліфікації, дослідити сучасні види навчання державних службовців; визначити необхідність вибору педагогічних методів для проведення навчання; визначити можливість застосування французького досвіду в Україні.

Сімдесяті роки минулого століття у Франції відзначилися появою «закону Делора» 16 липня 1971 року, який змінив, у першу чергу, систему підготовки державних службовців. Це був, перш за все, закон, щодо організації безперервного професійного навчання державних службовців у рамках підвищення кваліфікації, який встановлював, по суті, права на навчання посадових осіб усіх рівнів. Цей закон підкреслив, що підвищення кваліфікації необхідне не тільки для адаптації працівників державної

служби до умов праці, але також сприяє особистому розвитку та соціальному прогресу. Потреба підвищення кваліфікації державних службовців спричинила появу великої кількості наукових праць французьких дослідників (П. Фрич, Ж. Гігу, Ж. Ардуано та ін.) присвячених організації навчання дорослих, методології навчання (методи та педагогічні основи, раціоналізація діяльності та інженерія навчання), професії форматора. Більшість французьких науковців, які цікавилися освітою державних службовців, критикували пасивні педагогічні методи навчання - коли учень вважається пасивним, а центрове місце цієї критики займав лекційний курс. Було встановлено, що існує декілька причин, які доводять неефективність застосування традиційної педагогіки шкільного та університетського навчання, в підвищенні кваліфікації державних службовців, як категорії дорослих: необхідність враховувати професійний досвід, ґрунтування навчання на мисленні та експериментах, придбання вмінь у вирішенні завдань, пов'язаних з професійною діяльністю державних службовців, володіння доказами корисності навчання та можливість їх застосування без ризику та наслідків [2]. Необхідність введення принципів андрагогіки до післядипломної освіти призвело до появи 8 форм навчання державних службовців у рамках підвищення кваліфікації, у яких використовуються активні методи навчання:

семінар/конференція (передача знань за короткий час, яка обмежує активність слухачів та полягає лише в пасивному слуханні);

дискусії (доповнюють навчання форми семінару сеансами «питання та відповіді» або дебатами);

вправи (слугують для застосування теоретичних знань та проводяться за різноманітними формами (вирішення задач, тестові завдання тощо));

відвідування занять (необхідне при відкритті нового адміністративного управління або закладу та передбачають застосування додаткових більш активних педагогічних методів);

обмін (відрив державного службовця від свого підприємства для роботи в іншому аналогічному закладі з метою придбання практичного досвіду);

проектування подій (ґрунтується на аналізі реальної ситуації або вирішенні задач реальної події);

рольові ігри (акцентують увагу на поведінці та відносинах);

ігрове моделювання (зосереджується на вирішенні вигаданої проблеми).

Аналіз, який було проведено дослідником Рутгером ван ден Ховеном, щодо навчання державних службовців країн-членів Європейського союзу, довів, що семінари в Європі займають майже 55% від інших видів. Але, якщо аналізувати країни окремо, то в Німеччині дискусії складають 44% з усіх видів навчання. У Бельгії, Ірландії та Португалії такий вид, як симуляції, зовсім не використовується, а відвідування занять у цих країнах займає 33%. Така форма, як обмін, притаманний лише Франції, Німеччині та Нідерландам. Більшість країн не використовують рольові ігри в навчанні державних службовців як педагогічний підхід. Проектування подій у більшості країн ЄС займає 17% [3].

Отже, використання різних форм у навчанні державних службовців залежить від країни, тобто, вони повинні бути адаптованими і враховувати місцеві культурні та релігійні реалії, та відображатися в програмі навчання державних службовців.

Якщо в навчанні державних службовців використовуються більш активні форми, то педагогічний матеріал повинен бути орієнтований до практики, а педагогічний інструментарій повинен розглядатися як один з головних принципів передачі знань. Так, у 90 роках минулого століття у Франції спостерігається зростання досліджень як з

самоосвіти, компетенції, електронного навчання, професійної дидактики, так і з використання «активної» методики в підвищенні кваліфікації державних службовців. У 1991 році французький науковець Ферманде, який у своїх працях порівнював андрагогіку та педагогіку, дослідив, що вибір метода навчання є важливим для форматора (викладач дорослої аудиторії у Франції). Цей вибір є усвідомлений для досягнення форматором мети навчання, він утворюється завдяки сукупності дій, які форматор використовує послідовно [4].

На сьогодні Інтернет-простір допомагає знайти педагогічний інструментарій, як, наприклад, Інтернет-платформи, педагогічні скриньки та педагогічні гіді щодо підготовки проведення різних форм навчання державних службовців Франції. Аналіз педагогічних гідів, які допомагають форматорам будувати процес навчання державних службовців, довів, що для полегшення підготовки до різних видів занять, необхідно використовувати 5 педагогічних методів: демонстративний, аналогічний, наставницький, інтеррогативний (опитування) та метод відкриття [5].

Так, наставницький метод більше використовується для проведення семінарів. Форматор передає знання та вміння за формою доповіді. Демонстративний, аналогічний та інтеррогативний методи використовуються в проведенні дискусій та вправ.

Демонстративний метод поділяється на 3 етапи для форматора і слухача (табл. 1):

Таблиця 1 - етапи демонстративного методу

Дії форматора	Дії слухача
1. демонстрація, пояснювання; 2. спостереження, слухання, поради, повторна демонстрація; 3. синтез	1. спостереження, слухання, реформування нової інформації, відтворення; 2. пояснювання, відтворення за необхідністю; 3. слухання, дискусія

Принцип аналогічного метода полягає у вирішенні професійної задачі, запропонованої форматором з використанням аналогії. Форматор, завдяки цьому методу, допомагає слухачеві знаходити інші шляхи пояснення вже знайомої задачі.

Інтеррогативний метод дозволяє розвинути цікавість слухача до запропонованої теми та формувати свій план дій, але його тривалість повинна обмежуватися 15-20 хвилинами (табл. 2).

Таблиця 2 – етапи інтеррогативного методу

Дії форматора	Дії слухача
1. підготовка до опитування, процес опитування; 2. використання допоміжного матеріалу для опитування (пропонувати ситуацію); 3. використання відповідей для формування інших запитань; 4. стимулювання до роботи всієї групи	1. відповіді на запитання з можливістю додати свій коментар; 2. запитання з метою дізнатися більше; 3. узагальнення

Метод відкриття використовується в проектуванні подій, рольовому моделюванні. Саме цей метод мобілізує особистий досвід слухача для оцінювання ситуації та вирішення пропонованої задачі.

Сьогодні, коли навчальний процес адаптується до потреб державних службовців, аналіз цих потреб вимагає добору найкращих педагогічних засобів. Французькі Інтернет-сайти пропонують нові педагогічні підходи до навчання державних службовців. Так, наприклад, *mix-learning* (змішане навчання) представляє автономне модульне навчання по Інтернету у супроводі через електронну пошту або телефоном. Використовується класичний педагогічний метод «один на один». Теоретичні знання вивчаються кожним слухачем на підприємстві або в домашніх умовах. Форматор допомагає закріпити та доповнити отримані знання на практичних заняттях у групах. Цей педагогічний засіб допомагає навчатися за індивідуальними потребами державного посадовця.

Також пропонується тренування. Цей метод спрямовано на поглиблення знань та покращення особистих показників. Ґрунтується на розмові в рамках обраної теми. Індивідуальне тренування триває 4 академічних години протягом шести днів, метою якого є оцінювання в професійній ситуації, та одне фінальне тренування. Загальна тривалість усього курсу 4 навчальних дні, поділених на 3 місяці. Але треба зазначити, що цей метод використовується для навчання керівних кадрів.

Командне навчання в адміністративній установі допомагає закріпити зв'язок між співробітниками. Це безпомилковий метод, спрямований на удосконалення навичок [6].

Як **висновок** зазначимо, що французький досвід свідчить про необхідність та доцільність використання активних педагогічних методів у підвищенні кваліфікації державних службовців. Правильний вибір метода дозволяє покращити процес навчання. Необхідність наявності у викладачів, які здійснюють освітній процес, андрогогічної компетентності, стає вельми актуальною для підготовки українських державних службовців. На сьогодні Концепція щодо реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців на період з 2012 до 2014 року проголошує про впровадження новітніх інтерактивних методів навчання в процес підвищення кваліфікації державних службовців [7]. До **перспективних напрямів дослідження** можна віднести вивчення нових педагогічних підходів, організаційних та практичних заходів у підготовці французьких державних службовців для подальшого застосування в системі професійного навчання державних службовців України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Комплексну програму підготовки державних службовців : указ Президента України від 9 листопада 2000 р. № 1212/2000 // Офіц. вісник України. – 2000. – № 46. – ст. 43.
2. Sami Hachicha Andrologie [Електронний ресурс] / Sami Hachicha . – Режим доступу : <http://pf-mh.uvt.rnu.tn/67/1/andragogie.pdf>
3. Rutger von den Hoven La formation européenne destinée aux hauts fonctionnaires des Etats membres de l'Union européenne. [Електронний ресурс] / Rutger von den Hoven/ Режим доступу : http://www.eipa.eu/files/repository/eipascope/scop98_2_2.pdf
4. Sylvie Chioussé Pédagogie et l'apprentissage des adultes Etat des lieux et recommandations Document de travail préparé pour l'examen thématique [Електронний ресурс] / Sylvie Chioussé. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/fr/education/etudes-pays/1831501.pdf>
5. Mini guide pédagogique [Електронний ресурс] / mini guide pédagogique. – Режим доступу : <http://www.foad-spirit.net/pedagogie/mini1.pdf>

6. Proméo-formation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.promeo-formation.fr/presentation-formation-continue/methodes-pedagogiques/>
7. Концепція реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад від 28 листопада 2011р № 1198 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1198-2011-%D1%80>

УДК 371.315 784

ДІАГНОСТИЧНО-ПРОГНОЗУВАЛЬНИЙ ЕТАП ПРОЦЕСУ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО АКТОРА

Гринь Л.О., к. пед. н., доцент

Запорізький національний університет

У статті розглянуто діагностично - прогнозувальний етап структурно-функціональної моделі процесу вокальної підготовки майбутніх акторів. Автором наголошується, що під час цього етапу студент оволодіває конкретними специфічно-професійними знаннями та навичками, викладач складає індивідуальний план розвитку вокального голосу та формування вокальної майстерності на кожного студента окремо.

Ключові слова: діагностика, вокальний потенціал, звукоутворення, співоче дихання, вправа-вокаліз.

Гринь Л.О. ДИАГНОСТИЧЕСКИ-ПРОГНОЗИРУЕМЫЙ ЭТАП ПРОЦЕССА ВОКАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО АКТЕРА / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассмотрен диагностически - прогнозируемый этап структурно-функциональной модели процесса вокальной подготовки будущего актера. Автором подчеркивается, что во время этого этапа студент овладевает конкретными специфически-профессиональными знаниями и навыками, преподаватель составляет индивидуальный план развития вокального голоса и формирования вокального мастерства на каждого студента отдельно.

Ключевые слова: диагностика, вокальный потенциал, звукообразование, певческое дыхание, упражнение-вокализ.

Grin' L.O. DIAGNOSTICHO-PROGNOZUVAL'NIY THE STAGE TO THE PROCESS OF VOCAL PREPARATION OF FUTURE ACTOR / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

The article is actual for consideration in a scientific sphere. The diagnostichno-prognozuval'niy stage is considered in the article structurally functional models preparation of future actors. It is marked an author, that during this stage a student seizes concrete specifically professional by knowledges and skills, a teacher makes the individual plan of development of vocal voice and forming of vocal trade on every student separately.

Key words: diagnostics, vocal potential, zvukoutvorenniya, singing breathing, exercise-vocalise.

Сучасні тенденції в дослідженнях вокальної підготовки майбутніх спеціалістів спрямовані на вдосконалення змісту вокального навчання у виші та застосування системного підходу до навчально-виховного процесу, зокрема, розроблення цілісного системно-методичного комплексу. Методичний досвід педагогів-практиків акумулюється в пошукову творчість і здатний завдяки професійній інтуїції стати основною рушійною силою прогресу в освітній сфері діяльності, що відображено в теоретичних дослідженнях.

Формування вокальної майстерності майбутнього фахівця до застосування вокального мистецтва в професійній діяльності актора-вокаліста – це, перш за все, навчальний процес, який будовався на основі педагогічних умов використання вокального мистецтва у професійній підготовці актора музично-драматичного театру та поетапної реалізації структурно-функціональної моделі вокальної підготовки, до якої увійшли такі етапи: I етап – діагностично-прогнозувальний (I семестр 1-го курсу), II етап – базовий (з 2-го по 4-й курси), III етап – усвідомлено-реалізаційний (4–5-й курси). Тому,